

GÖTEBORGS UNIVERSITET

Föräldrarna och likabehandlingsplanen

-En kvalitativ studie om hur insatta föräldrarna är i
likabehandlingsplanen och dess innehåll

Louise Larsson

LAU395

Handledare: Anders Ottosson

Examinator: Hanna Markusson Winkvist

Rapportnummer: HT10-1100-04

GÖTEBORGS UNIVERSITET

Abstract

Examensarbete inom lärarutbildningen

Titel: Föräldrarna och likabehandlingsplanen -En kvalitativ studie om hur insatta föräldrarna är i likabehandlingsplanen och dess innehåll

Författare: Louise Larsson

Termin och år: HT 2010

Kursansvarig institution: Sociologiska institutionen vid Göteborgs universitet

Handledare: Anders Ottosson

Examinator: Hanna Markusson Winkvist

Rapportnummer:

Nyckelord: likabehandlingsplan, mobbning, kränkande behandling, föräldrar, kommunikation, information, partnerskapsprincipen, isärhållandets princip.

Sammanfattning:

Syftet med arbetet är att ta reda på hur föräldrarna ser på likabehandlingsplanen och dess innehåll, dvs se om föräldrarna upplever att det som står i styrdokument och liknande dokument stämmer med hur det ser ut i praktiken. De konkreta frågeställningarna är:

- *Vad vet föräldrarna om likabehandlingsplanen?*
- *Hur har de fått informationen?*
- *Vad vet de om skolans skyldigheter gentemot lagen vad gäller arbetet med likabehandling och kränkningar?*
- *Hur ser föräldrarna på den berörda skolans arbete med likabehandlingsplanen och dess innehåll samt sin egen roll i arbetet?*

Det som framkom genom intervjuer av föräldrar till barn i årskurserna 1-3 på en liten skola i Västra Götalands län, var att föräldrarnas kunskaper var bristfälliga vad gällde planens innehåll samt de lagar som reglerade detta. Informationen från skolan om planen och dess innehåll nådde inte fram till alla föräldrarna. Detta berodde delvis på att föräldrarna själva inte varit närvarande när informationen gavs, men även att den inte nått de föräldrarna som var närvarande. När det gällde skolans arbete med planen gick åsikterna isär. Föräldrarnas egen roll i arbetet med likabehandlingsplanens innehåll var de dock överens om. De ansåg att de kunde prata med sina barn.

När det gäller studiens betydelse för läraryrket anser jag att det här med föräldrakontakt är något som är viktigt och som tyvärr inte belysts i den utbildning som jag tagit del av. Det uttrycks i Lpo94 att skolan och hemmet skall samverka när det gäller elevernas utbildning och fostran. Därför anser jag att det är viktigt att försöka ta reda på hur detta ser ut i praktiken. Med fokus på det här med samverkan, information och kunskap om likabehandlingsplanen får jag in en viktig dimension, där skolan och hemmet genom samarbetet verkligen skulle kunna göra skillnad.

Innehållsförteckning

Förord	3
1. Inledning	4
2. Disposition	4
3. Syfte & frågeställning	5
4. Metod	5
4.1 Beskrivning av metodval.....	5
4.2 Studiens tillförlitlighet.....	7
4.3 Avgränsningar.....	8
4.4 Urval.....	9
4.4.1 Intervjupersonerna.....	9
4.4.2 Beskrivning av skolan.....	9
4.5 Etiska överväganden.....	9
5. Bakgrund	10
5.1 Lagar och styrdokument.....	10
5.2 Likabehandlingsplanen.....	10
5.2.1 Skolverkets allmänna råd.....	11
5.2.2 Den berörda skolans likabehandlingsplan.....	12
6. Forsknings anknytning	12
6.1 Vad säger forskningen om skolans planer mot kränkande behandling och likabehandling?.....	12
6.2 Föräldrarnas roll.....	13
7. Teori	15
8. Resultat	16
8.1 Vad vet föräldrarna om likabehandlingsplanen och hur har det fått informationen.....	16
8.2 Vad vet de om skolans skyldigheter gentemot lagen?.....	19
8.3 Hur ser föräldrarna på den berörda skolans arbete med likabehandlingsplanen och dess innehåll samt sin egen roll i arbetet?.....	22
9. Slutsats och diskussion	25
10. Förslag på vidare forskning	30
11. Referenslista	31
11.1 Muntliga referenser.....	32
Bilaga 1: Brev till föräldrarna	33
Bilaga 2: Intervjumatris	34

Förord

Jag vill börja med att tacka alla föräldrar som ställt upp och gjort den här studien möjlig. Utan er hade det inte blivit något material att analysera. Även de föräldrar som ej intervjuats vill jag tacka för visat intresse. Ni var alla enormt vänliga och tillmötesgående. Skolans personal på den skola där jag genomfört mina intervjuer är även ni värda ett stort tack. Ni har stöttat mig genom hela arbetet och givit mig god råd och tips, samt har stått ut med att jag kommit in och omkullkastat era lektioner när jag bland annat har delat ut brev till eleverna.

Jag vill även tacka min familj som stått ut med mig under den här tuffa och omtumlande tiden som det trots allt är vid genomförandet av en vetenskaplig studie. Tack för all hjälp och för att ni visat mig en enorm förståelse. Slutligen vill jag tacka min handledare som stöttat mig och givit mig goda råd under hela arbetet.

1. Inledning

Jag läser sista året på lärarutbildningen vid Göteborgs universitet. Eftersom jag känner en brist i utbildningen vad gäller det här med kränkande behandling och likabehandling i skolan, valde jag att fokusera på detta i mitt examensarbete. När jag satte mig in i vad som tidigare har skrivits rörande ämnet mobbning och likabehandling visade det sig att det saknades forskning om hur föräldrarna såg på likabehandlingsplanen och dess innehåll. Då jag också anknyter till de forskare som har lyft fram att samverkan mellan hem och skola är viktig, för att skapa de bästa förutsättningarna för våra barn i skolan, valde jag att anta ett föräldraperspektiv i mitt examensarbete (Andersson, 2003, 2004; Flising, 1996; Ribom, 1993). En annan bidragande orsak är att detta perspektiv är en bristvara i den lärarutbildning som jag genomgått. Detta ämnesval ger alltså mig som blivande lärare en utökad kompetens att ta med mig i min kommande yrkesprofession. Men än viktigare är att det ger forskningen på området en, såvitt jag har kunnat bedöma, ny ingång i det här med föräldrarsamverkan, då jag här valt att fokusera på föräldrarnas kunskaper om likabehandlingsplanen och dess innehåll.

2. Disposition

Det kommer till en början en presentation av studiens syfte och frågeställningar. Detta följs av metodpresentationen där jag redogör för val av metod, diskuterar studiens tillförlitlighet samt beskriver de avgränsningar som har gjorts och hur jag har gått till väga vid val av skola och intervjupersoner. Slutligen, i metodavsnittet, kommer en diskussion om de etiska hänsynstaganden som har gjorts.

Efter detta kommer bakgrunden till studien där en presentation av lagar och styrdokument samt likabehandlingsplanen ges. Detta följs av en redogörelse för den tidigare forskning som gjorts på området och som är av relevans för den här studien samt vilken teori som används vid analysen av resultatet. Slutligen i arbetet kommer resultatet och analysen av studien som gjorts. Arbetet avslutas med en diskussion om vad som har framkommit i undersökningen och förslag på vidare forskning.

3. Syfte & frågeställning

Något som jag hela tiden upplever när jag går en teoretisk utbildning som lärarutbildningen är hur det som sägs i teorin inte stämmer överens med det som jag sedan erfar under min verksamhetsförlagda utbildning (VFU). Utifrån denna förförståelse ser jag det som intressant att undersöka huruvida teorin fungerar i praktiken vad gäller det här med föräldrarnas samverkan i arbetet med kränkande behandling och likabehandling.

Styrdokument, allmänna råd samt den berörda skolans likabehandlingsplan uttrycker att föräldrarnas inflytande och medverkan i arbetet mot kränkningar och för likabehandling är viktig. Men hur ser det ut i verkligheten? Vet föräldrarna vad en likabehandlingsplan är, var de hittar den och i så fall hur har de fått information om den? Jag ämnar även ta reda på vad de känner till om de skyldigheter gentemot lagen som skolan har vad gäller arbetet med likabehandling, och kränkningar i skolan. Detta är något som jag anser är viktigt att ta reda på då det enligt forskare på området rörande skolan och hemmets samverkan har belyst hur viktiga föräldrarna är (Andersson, 2003, 2004; Flising, 1996; Ribom, 1993). Utan information och kunskap har föräldrarna ej makten att vara med och påverka i arbetet mot kränkningar och för likabehandling i skolan (Andersson, 2003:79ff).

Mina konkreta frågeställningar som jag har för avsikt att besvara i den här studien är:

- *Vad vet föräldrarna om likabehandlingsplanen?*
- *Hur har de fått informationen?*
- *Vad vet de om skolans skyldigheter gentemot lagen vad gäller arbetet med likabehandling och kränkningar?*
- *Hur ser föräldrarna på den berörda skolans arbete med likabehandlingsplanen och dess innehåll samt sin egen roll i arbetet?*

4. Metod

4.1 Beskrivning av metodval

Jag valde att använda mig av en kvalitativ intervjumetod av respondentkaraktär, samt analysera svaren utifrån de kategorier av föräldrar som framkommit under de åtta intervjuerna

som genomfördes. Dessa kategorier var: *De som inte var med på föräldramötet, de som var med på föräldramötet, de som har en högskoleexamen och arbetar inom skolans värld, de som har arbetat eller arbetar inom skolans värld utan att ha en högskoleexamen, de som har eller har haft barn i svårigheter*¹. När jag sedan analyserar vad som framkommit under intervjuerna kommer jag att utgå från Erikssons fyra principer om föräldrarsamverkan i skolan. De två principerna som kommer att användas mest är isärhålllandets princip och partnerskapsprincipen. De fyra principerna presenteras mer ingående under rubriken *teori*. Anledningen till att en intervjuundersökning genomfördes var för att jag var intresserad av hur föräldrarna resonerade kring det här med likabehandlingsplanen och skolans arbete för att förebygga mobbning. I det avseendet är en enkät en mindre bra väg att gå.

Samtidigt har förstås intervjuundersökningar sina brister. Genom att undersöka så få som åtta personer går det ej att dra några generaliserande slutsatser av resultatet (Esaiasson, Gilljam, Oscarsson & Wängnerud, 2007:291f). Samtidigt är inte det studiens syfte. Även intervjuarens ålder, utbildning och social bakgrund kan komma att påverka vad som framkommer i intervjuerna (Esaiasson m.fl, 2007:266). Intervjuerna var av respondentkaraktär, vilket innebär att jag är ute efter olika tanke kategorier inom ett fenomen. Det vill säga att det är olika människors olika sätt att resonera och tänka kring ett fenomen som jag vill få fram. Det finns alltså inget rätt eller fel svar utan alla sätt att tänka är lika mycket värda. Syftet är alltså att fånga respondenternas tankevärld, och på så sätt som forskare samla på sig olika sätt att uppfatta ett och samma fenomen (Esaiasson, Gilljam, Oscarsson & Wängnerud, 2007:291f). I ett litet material som detta kan faktorer som ålder, utbildning och social bakgrund få stora konsekvenser. Jag har trots detta valt att ej redovisa dessa aspekter mer än när de har uppenbara effekter på mitt resultat.

Innan intervjuernas genomförande upprättades en intervjumatrix som utgick från den här undersökningens syfte och frågeställningar (bilaga 2).² Det genomfördes även en provintervju på en person med barn i de åldrar som jag valt att fokusera på i undersökningen. Detta bidrog till mindre justeringar i intervjumatrixen.

---

¹ Föräldramötet som nämns här är relevant i uppdelningen av föräldrakategorier då det var på detta möte som skolan informerade föräldrarna om likabehandlingsplanen. Med barn i svårigheter menar jag barn som varit inblandade i mobbning eller där klassen varit stökig.

² Genom att man har en väl genomtänkt intervjumatrix med korta och koncisa frågor ökar möjligheten till att få långa och analyserbara svar från respondenterna (Esaiasson m.fl., 2007:298ff).

Under intervjuerna följdes intervjumatrisen, men det ställdes även så kallade ”Jag undrar frågor” för att få respondenterna att öppna sig mer och djupare förklara det som de uttrycker under intervjun. Därför framkom det intressanta antaganden och åsikter som inte direkt utgår från frågorna i matrisen. Tack vare att jag bandade intervjuerna fanns det möjlighet att ställa dessa ”jag undrar frågor” då jag som intervjuare inte behövde koncentrera mig på att anteckna det som sades. Som intervjuare ansträngde jag mig för att inta en så objektiv roll som möjligt och ställde enbart öppna frågor samt summerade det som de intervjuade kommit fram till för att förtydliga att jag uppfattat dem rätt. Sex av intervjuerna genomfördes på skolan. Av de övriga två intervjuerna genomfördes den ena hemma hos en förälder och den andra hos en bekant till respondenten. Detta kan givetvis ha bidragit till att intervjuerna givit ett annat utslag än om de alla genomförts på samma ställe. Den risken kan dock bedömas som liten.

Då en del av de begrepp som förekommer i den löppande texten tolkats olika i de texter som jag tagit del av väljer jag här att redogöra för den tolkning som används i den här undersökningen. Termen *Likabehandling* anser jag är intressant då det genom sin sammansättning ger en direkt ordbetydelse som inte överensstämmer med dess innebörd. Orden *lika* och *behandling* borde betyda att skolan ska behandla alla lika. Det är dock inte innebörden i ordet. I de allmänna råden (2009:28) står det att ” Med begreppet *likabehandling* menas att alla barn eller elever ska behandlas så att de har lika rättigheter och möjligheter oavsett om de omfattas av någon diskrimineringsgrund. Det innebär dock inte alltid att alla barn och elever ska behandlas lika...”. När jag skriver *likabehandlingsplan* menar jag både planen mot kränkande behandling och den för likabehandling. I lagen används begreppet likabehandlingsplan som definition på planen för enbart likabehandling.

4.2 Studiens tillförlitlighet

Stukat (2005:125f) skriver att reliabilitet är kvalitén på själva mätinstrumentet. Alltså hur tillförlitligt det är. Vad gäller reliabiliteten i mitt arbete avser jag att genom att använda intervjuer som mätinstrument få reda på föräldrarnas tankar och åsikter rörande likabehandlingsplanen och dess innehåll. Samtidigt skall här nämnas att det kan finnas aspekter som föräldrarna har undvikit eller avstått från att ge då de ej vill skapa en dålig relation med skolan. För trots att jag gjort klart för dem att jag kommer att behandla allting konfidentiellt kan de ändå känna att det är hos lärarna min lojalitet ligger och ej hos dem då jag har varit aktiv i skolan genom min VFU. Denna risk bedömer jag dock som liten, då min

känsla under intervjuerna var att de litade på att det de uttryckte skulle hanteras med största försiktighet. Det finns även en annan aspekt av reliabiliteten i mitt arbete och det är att jag själv genomfört och tolkat vad som sagt i intervjuerna vilket gör att det kan bli andra resultat än om någon annan gjort det (Esaiasson m.fl, 2007:24). Trots att mitt mätinstrument går att återanvända skulle en annan forskare med största sannolikhet inte få fram identiska resultat som de som framkommit i min studie då det ej går att återskapa en identisk situation igen. Intervjupersonernas uttalande är unika och går enbart att fånga under detta enda tillfälle då intervjun i sig troligen påverkat deras kunskaper och tankar. Detta innebär att även om någon lyckas återskapa miljön och intervjua samma personer igen skulle de troligen få ett annat resultat än det som framkommit i min studie, vilket tyder på att mätinstrumentets kvalitet är bra i den situation som varit men att det är omöjligt för en annan forskare att göra en identisk studie. Vilket enligt Esaiasson m fl (2004:24f) oftast är fallet när forskare genomför en kvalitativ studie av det slag som gjorts i den här studien.

När det gäller validiteten ser jag det som att jag till stora delar verkligen har tagit reda på det som var syftet med undersökningen och att den bild jag har fått till stora delar stämmer överens med verkligheten. Sen är det individernas verklighet som den stämmer överens med och inte någon annans. Jag anser därför att jag har mätt det som skulle mätas då det var föräldrarnas syn på det här med likabehandlingsplanen som jag ville få fram. Sen finns givetvis risken att det de sagt inte stämmer överens med hur de egentligen uppfattar saker och ting. Men även denna risk bedömer jag som liten då de inte gav intryck av att fara med osanning.

4.3 Avgränsningar

Jag kommer inte att diskutera vare sig lärarens eller barnens roll i det här med likabehandlingsplanen och dess innehåll. Även vad gäller mobbning och vad det finns för olika sätt att se på den och arbeta förebyggande med den, kommer jag inte att gå in på. Den berörda skolans likabehandlingsplan kommer inte att analyseras vad gäller brister och förtjänster. Jag har även valt att inte analysera föräldrasvaren utifrån andra personens egenskaper än de som har angetts. Det vill säga att jag bortser från vilket kön personerna har, utbildning, yrke samt vilken socioekonomisk status de har. Yrke och utbildning kommer endast att användas då det uppenbart påverkar föräldrarnas kunskaper om likabehandlingsplanen³. Jag

---

³ Se föräldrakategorierna under rubriken *beskrivning av metod val*.

valde även att ej ta med föräldrarnas syn på mobbning då mitt arbete har kommit mer att inrikta sig på samverkan mellan hem och skola när det gäller arbetet med likabehandlingsplanens innehåll.

4.4 Urval

4.4.1 Intervjupersonerna

Jag valde att intervjua föräldrarna till elever i årskurs 1-3 i en skola där jag har genomfört min VFU. Jag hoppades att detta skulle underlätta för mig att få undersökningspersoner att ställa upp på en intervju. Först skickades ett brev ut till föräldrarna där jag informerade om mitt examensarbete (bilaga 1). Då svar uteblev beslutade jag mig för att ringa runt till föräldrarna. På så vis fick jag ihop 11 respondenter. Då tre av dessa lämnade återbud blev det slutliga antalet av genomförda intervjuer åtta. Det var övervägande kvinnor som tackade ja till intervjun. I och med det har jag valt att inte skilja på män eller kvinnor i undersökningen utan benämna dem alla som föräldrar, mamma eller hon i texten. Jag har även valt att inte ge någon direkt presentation av de enskilda respondenterna för att värna om deras integritet. Som nämnts tidigare kommer jag istället att dela in föräldrarna i kategorier vid analysen av svaren.

Då intervjupersonerna ej var valda utifrån några särskilda urvalsprinciper utan enbart genom att de visat intresse finns det förstås en viss representationsproblematik. Då de som tackat ja troligen är de föräldrar som är mest engagerade i sina barn och dess skolgång.

4.4.2 Beskrivning av skolan

Den skola som de intervjuade föräldrarnas barn går på är en mindre skola på landsbygden i Västra Götalands län. På skolan går det ca 50 elever i årskurserna 1-5. Det är små undervisningsgrupper mellan 11-17 elever i varje grupp. Det är få elever på skolan som har föräldrar från en annan kultur.

4.5 Etiska överväganden

Då undersökningen ägt rum på en liten skola var jag tvungen att ta ställning till huruvida jag skulle kunna utlova anonymitet till undersökningspersonerna eller inte. Jag valde att inte informera lärarna om vilka personer som deltog i undersökningen för intervjupersonernas integritets skull. Samtidigt kom många av dem till skolan för att bli intervjuade vilket gjorde att det var omöjligt att helt anonymisera vilka som ingick i undersökningen. Jag valde

därför att informera de som deltog i undersökningen om att jag ej kunde utlova anonymitet i det avseendet att de själva sinsemellan, andra föräldrar på skolan eller lärare skulle kunna lista ut vilka de var genom att dra vissa slutsatser utifrån det som framkommer i resultatet. Jag lovade dock att inte ta med deras namn eller namnet på skolan samt informerade om att de kunde avsäga sig att ställa upp fram till den tredje januari då uppsatsen går i tryck. Givetvis förklarade jag även undersökningens syfte och att det rörde sig om en vetenskaplig studie (Forskningsetiska principer, 1990). Detta övervägande gjorde jag då jag ansåg att det skulle kunna begränsa min analys om jag var tvungen att ta anonymitetskravet i beaktande hela tiden (Esaiasson m.fl, 2007:290).

5. Bakgrund

5.1 Lagar och styrdokument

Både i de lagar som reglerar skolans verksamhet och i *läroplanen för det obligatoriska skolväsendet, förskoleklassen och fritidshemmet* (Lpo94) står det tydligt att skolan ska arbeta förebyggande i arbetet med kränkande behandling och likabehandling. Det är rektorn som har det yttersta ansvaret för att detta arbete sker, men all personal inom skolan ska vara uppmärksamma på dessa frågor och delta aktivt i arbetet (skolverket, 1994). De lagar som kontrollerar detta med likabehandling och kränkningar i skolan är arbetsmiljölagen, skollagen och diskrimineringslagen. Liksom i *Lpo94* framkommer det tydligt i lagen att skolan har ett stort ansvar både när det gäller förebyggande arbete och direkta åtgärder. Om personalen eller huvudmannen inte följer lagen kan huvudmannen bli skadeståndsskyldig (Skollagen 1985:1100, kap 14a. 12§).

5.2 Likabehandlingsplanen

En likabehandlingsplan måste upprättas på en skola enligt 3 kapitlet 16§ i diskrimineringslagen (2008:567). Det måste även upprättas en plan mot kränkande behandling i skolan (Skollagen 1985:1100, kap 14a. 8§). I den här uppsatsen syftar jag på dessa planer då jag pratar om likabehandlingsplanen.

5.2.1 Skolverkets allmänna råd

På skolverkets hemsida kan *Allmänna råd och kommentarer för att främja likabehandling och förebygga diskriminering, trakasserier och kränkande behandling* (2009) hämtas hem. I förordet står det att: ”De allmänna råden och kommentarerna är framtagna efter samråd med Skolinspektionen, Diskrimineringsombudsmannen och Arbetsmiljöverket.” (skolverket, 2009:3). Det står även att råden i texten efterföljs av kommentarer för att ytterligare förtydliga dem. Dessa kommentarer ”grundar sig på förarbetena till bestämmelserna, utredningar, forskning och beprövad erfarenhet.” (skolverket, 2009:3).

De allmänna råden ska följas om inte skolan kan påvisa att de når upp till kraven i bestämmelserna ändå. Vilket som jag tolkar det innebär att skolan måste kunna bevisa att deras sätt att utforma planer och arbeta aktivt mot kränkningar och för likabehandling ger resultat även om de inte följer råden.

Det framkommer även att föräldrar har en roll att spela i arbetet mot kränkande behandling, diskriminering och trakasserier. De bör få information om vart de vänder sig om de får reda på att någon utsätts eller själva utsätts för kränkande behandling, trakasserier eller diskriminering samt få information så fort som möjligt om deras eget barn är drabbat. Uppmärksamma här ordet ”bör” som inte har en tvingande innebörd utan kan tolkas som något rekommenderat. I texten nämns även hur gränserna mellan hem och skola suddas ut då vi lever i en allt mer teknologiserad värld med mobiltelefoner och internet (skolverket, 2009:17ff).⁴

Skolan har som nämnts många gånger tidigare en förpliktelse att upprätta en plan för att förebygga och åtgärda diskriminering, trakasserier och kränkande behandling. Denna plan som jag benämner likabehandlingsplan bör arbetas fram på ett sätt så att den blir känd hos vårdnadshavare och elever (skolverket, 2009:24).⁵

---

⁴ Vilket jag tolkar att det inte längre är lätt att skilja på vad som händer i skolan och utanför. Dessa medier suddar ut den tydliga gräns som förr fanns mellan hemmet och skolan. En elev kanske skickar ett sms i skolan till en annan med ett kränkande budskap under skoltid medan eleven inte ser det fören han/hon kommer hem. Var har då kränkningen ägt rum?

⁵ Även här har vi ordet bör vilket som nämndes ovan inte har en tvingande innebörd.

5.2.2 Den berörda skolans likabehandlingsplan

Jag kommer inte att göra någon djupare analys beträffande den berörda skolans likabehandlingsplan. Det som dock kan vara av intresse för den här studien är vad som nämns i planen. Den tar upp begreppen mobbning, trakasserier, kränkande behandling, diskriminering samt vilka lagar och förordningar det finns som reglerar detta och hur ansvarsbördan är fördelad. Det finns även en del i dokumentet som riktar sig speciellt till föräldrarna.

I dokumentet går även att finna hur skolan arbetar förebyggande mot kränkningar i form av kompisamtal, ”Lions-Quest” modellen, olika övningar med åldersblandade grupper, kamratstödjare samt att skolsköterskan har tjej-och killsnack med eleverna i årskurs 5. Där ges även information om vilken arbetsgång som gäller när det inträffar olika typer av kränkningar. Här framkommer det i vilka situationer som skolan enligt dokumentet ska kontakta föräldrarna. Det står även att föräldrarna informeras om likabehandlingsplanen på föräldramötet varje höst.

6. Forskningsanknytning

6.1 Vad säger forskningen om skolans planer mot kränkande behandling och likabehandling?

Arne Forsmans avhandling handlar om planer mot mobbning⁶. Han anser att de flesta av dem han tagit del av i sin undersökning bör fylla sin funktion som hjälpmedel vid arbetet mot mobbning. Även här kommer ordet ”bör” in i bilden som vi tidigare såg användes en del i de allmänna råden från skolverket. Det är alltså inte helt givet att de fyller sin funktion. Vilket även framkommer när han skriver att det inte går att uttala sig om hur mobbningsproblematiken och arbetet med denna sett ut om texterna ej funnits. Forsman menar att hans studie visar på att många skolor brister i sitt upprättande av planer mot mobbning. Detta skulle enligt honom kunna vara en bidragande orsak till att skolan inte

---

⁶ Arne Forsman är ursprungligen psykolog och har erfarenhet av att arbeta med barn och ungdomar. År 1989 började han föreläsa och handleda examensarbeten på Luleå tekniska universitet (Luleå tekniska universitet, 2010-12-01).

kommit längre i arbetet med denna problematik. Det går inte att med säkerhet uttala sig om huruvida mobbningen på skolorna ökar eller minskar, men den är ett stort problem på landets skolor i dag. Enligt Forsman är det många forskare inom ”mobbningsfältet” som anser att skolpersonalen inte tar tag i mobbningen i tid. Han antyder som ni ser att planerna bör fylla sin funktion men att många av dem är bristfälliga i sin karaktär. De är troligen många gånger en hyllvärmare och inte ett reelt dokument (Forsman, 2003:279ff).

6.2 Föräldrarnas roll

Föräldrarnas roll i skolan är något som det gjorts en del studier om (Andersson, 2003, 2004; Eriksson, 2004; Flising, 1996; Ribom, 1993). Däremot menar Andersson att det gjorts få undersökningar på föräldrar till barn som det fungerar bra för i skolan⁷. När det däremot gäller föräldrar till elever i svårigheter har det gjorts en del forsknings studier (Andersson, 2003:5). Undersökningar vad gäller föräldrarnas kunskaper om likabehandlingsplanen har jag inte funnit något skrivet om, vilket så som jag ser det gör min studien än mer intressant.

Föräldrarna är en resurs som ofta glöms bort (Andersson, 2003:2). Enligt Flising, Fredriksson och Lund (1996) bryr sig de flesta föräldrar om sina barn och vill engagera sig i skolan⁸. Detta engagemang måste dock ske på skolans villkor då det är de som är ansvariga för elevernas kunskapsutveckling. Däremot anser de att det är slöseri med resurser om skolan inte använder sig av de föräldrar som vill engagera sig (Flising m.fl., 1996:74,162).

Andersson (2003) undersöker i sin studie *Föräldrarnas möte med skolan* (2003) hur föräldrar till barn som det fungerar bra för ser på skolan och hur de upplever samverkan med den, samt hur föräldrar till elever i svårigheter upplever detsamma. Hon kommer i sin studie fram till att det skiljer en del hur föräldrarna upplever samverkan med skolan. Hon visar här på skillnader mellan föräldrar till elever i svårigheter och föräldrar till barn som det fungerar bra för i skolan. Andersson påpekar dock i sin studie att det ska göras jämförelser mellan dessa grupper med förbehåll. Enligt Andersson stämmer dock det som hennes föräldrar sagt väl överens med vad man kommit fram till i andra svenska studier. De föräldrar som upplever att

---

⁷ Inga Andersson är fil.dr i pedagogik och leg. psykolog. Hon har arbetat som lektor i specialpedagogik vid lärarhögskolan i Stockholm samt forskat om barns utveckling (Stockholms universitet, 2010-12-01).

⁸ Lisbeth Flising är lektor vid institutionen för pedagogik och kommunikation vid Göteborgs universitet. Hon har sedan år 1980 forskat om föräldrarna och skolans relation till varandra. (Göteborgs universitet, 2010-12-02)

de har positiva möten med skolan är de som inte har barn i svårigheter. Däremot upplever föräldrar med barn i svårigheter en hel del brister i kommunikationen och samarbetet med skolan. Detta skulle enligt Andersson kunna bero på att negativa upplevelser från barnen färgar föräldrarnas möte med skolan vilket i sin tur leder till att föräldrarna är fast i ett negativt kommunikationsmönster. Dessa föräldrar upplever bland annat att de inte blir lyssnade på, respekterade, sedda eller delaktiga. Enligt Andersson finns det en tydlig koppling mellan hur barnen fungerar i skolan och hur samarbetet med hemmet ser ut. Vad det är som påverkar hur samarbetet upplevs är dock svårt att avgöra menar hon (Andersson,2003:71ff).

Det framgår även i Anderssons studie att föräldrar blir behandlade olika beroende på om de har ett ”duktigt” barn eller ett i skolsvårigheter. Det framkommer att de alla vill bli behandlade som en jämlik vuxen när det gäller deras barn. Det är den som har information om någonting som har mest makt, d.v.s i det här fallet lärarna. De föräldrar som hade barn i svårigheter i Anderssons undersökning kände sig maktlösa då de saknade information från skolan (Andersson, 2003:79ff).

Ett barn i svårigheter kan exempelvis vara ett barn som är inblandat i mobbning. Vad gäller skolans arbete med mobbningsproblematiken visar Andersson i sin studie exempel på föräldrar som är allt annat än nöjda med skolans insatser. De menar att lärarna inte agerar utan förblir passiva även när de som föräldrar gjort dem uppmärksamma på vad det är som försiggår. Lärarna väljer att vänta ut istället för att ta tag i problemet. Det är först när det blir krisartat som de reagerar⁹. En förälder beskriver att skolan började ta tag i problemet först när barnet som blev utsatt blev utåtagerande. De lösningar som de då kom med var individinriktade så som möte med psykolog, kurator eller förflyttning till en annan skola. Dessa insatser gällde det mobbade barnet. Genom det här sättet att agera från skolans sida upplevde föräldrarna att skulden lades på dem och deras barn. Enligt undersökningen är hemmet en frizon för dessa barn. Här kan de ge uttryck för sina känslor. Även hos föräldrarna väcker det som deras barn utsätts för starka känslor. De känner ilska besvikelse och sorg. Genom att de inte har känt att de tagits på allvar eller har blivit lyssnade på, känner de sig själva kränkta utav skolan. Skolan har sänt ut signaler om att det här är något som sköts av dem och föräldrarna har känt sig som ”besvärliga föräldrar” när de försökt engagera sig (Andersson, 2003:65ff).

---

⁹ Med krisartat tolkar jag här att Andersson(2003) menar att det blir en kris för lärarna på det sätt att de inte längre kan hantera situationen. För de utsatta barnet är det så som jag ser det krisartat hela tiden.

7. Teori

Erikson redogör i sin avhandling *föräldrar och skolan* (2004) för fyra olika principer om hur det går att se på relationen mellan föräldrarna och skolan¹⁰. Nämligen valfrihetsprincipen, brukarinflytandeprincipen, isärhållandets princip och partnerskapsprincipen. Dessa principer är enligt Erikson (2004) ett försök att sortera och klargör den komplexa relationen som råder mellan hem och skola.

Valfrihetsprincipen innebär att föräldrarna ses som konsumenter och att utbildningen är mer en familjeangelägenhet än en statlig kollektiv angelägenhet. Detta har sina rötter i en mer individualistisk syn på samhället. När det gäller brukarinflytande handlar detta om att föräldrarna ska vara delaktiga i beslut som rör skolan. De blir invalda i styrelser som fattar beslut om skolans verksamhet.

De principerna som har kommit att hamna mest i focus i den här undersökningen är partnerskapsprincipen och isärhållandets princip. Dessa två principer står i motsattsrelation till varandra enligt Erikson (2004). Isärhållandets princip handlar om att hemmet och skolan inte har samma intressen. Skolan har ett intresse i att alla barnen lyckas medan föräldrarna är mer individinriktade, då det är deras barn som står i centrum. Detta kan leda till att skolan och hemmet kommer i konflikt. I den här principen lyfts olikheterna mellan hem och skola fram och det är inte givet att samarbete mellan dem är det bästa för elevernas utveckling.

Partnerskapsprincipen däremot ser på hemmet och skolan på motsatt sätt, nämligen att skolan och hemmet som samarbetspartners kan påverka barnets utveckling mot det positiva. Det är inte bara för att gagna barnets utveckling som hemmet och skolan ska samarbeta utan även för samhällsutvecklingens skull. Principen bygger på en jämnlighetsidé. Genom att skolan och hemmet är partners, och samarbetar när det gäller elevernas skolgång förväntas det leda till bättre skolresultat, vilket i sin tur gagnar samhällsutvecklingen. Enligt Erikson (2004) ger sig partnerskapsprincipen bland annat sig till känna när det kommer till elevernas omsorg. Exempelvis om ett barn blir utsatt för mobbning (Erikson, 2004).

---

¹⁰ Lars Eriksson är lektor vid Örebro universitet (Eriksson, 2009, s 111)

8. Resultat

Här nedan kommer en redogörelse av det som framkommit i intervjuerna. Jag valde här att utgå från mina frågeställningar. Det rör sig om åtta intervjuer som genomförts på en liten skola i Västra Götalands län. Svaren kommer att analyseras och redogöras utifrån de fem kategorier av föräldrar som nämndes tidigare under rubriken *metod* i arbetet. Dessa kategorier är: *De som inte var med på föräldramötet, de som var med på föräldramötet, de som har en högskoleexamen och arbetar inom skolans värld, de som har arbetat eller arbetar inom skolans värld utan att ha en högskoleexamen, de som har eller har haft barn i svårigheter.* Vid de tillfällen då dessa kategorier ej används kommer föräldrarna att benämnas som *föräldrarna, mamma eller hon i texten.*

8.1 Vad vet föräldrarna om likabehandlingsplanen och hur har de fått informationen?

Det visade sig att de flesta föräldrar kände igen ordet likabehandlingsplan, men kunde inte redogöra för dess innehåll. En del av dem tolkade även planens innehåll som ordets direkta betydelse, nämligen att alla ska behandlas lika. Det här gjorde att de inte ens kunde gissa sig till vad det stod i planen då namnet på den förvirrade dem.

Det var skillnad mellan föräldrarna i fråga om deras kännedom om planen. De som hade absolut bäst kännedom om planens innehåll och kunde redogöra för saker som stod i den var de föräldrar som arbetade inom skolans värld och hade en högskoleexamen. Dock gällde detta ej de föräldrar som har arbetat eller arbetade inom skolan på poster som ej krävde en högskoleexamen. Dessa hade en liten uppfattning om vad som stod i den. De kunde dock inte återge något exakt. De föräldrar som hade barn i svårigheter kunde även redogöra för delar av planens innehåll.

Det var alltså de föräldrar som arbetade inom skolan och hade en högskoleexamen för detta arbete och de som hade barn i svårigheter som mest utförligt kunde redogöra för likabehandlingsplanens innehåll. Samtliga av dessa uttryckte dock att de troligen inte hade vetat detta, om det inte varit för att de hade det yrke som de hade eller för att de hade barn i svårigheter. De övriga föräldrarna framhöll att de troligen hade tagit reda på innehållet om de hamnat i en situation som krävde det, men att detta än så länge ej varit nödvändigt.

Några föräldrar kunde direkt säga att de fått information om likabehandlingsplanen på föräldramötet. *"Vi pratade om den på föräldramötet här i höstas"*(i:5). De sa att rektor gått igenom den och givit information. Några andra föräldrar sa att de trodde att de hört om den på något möte eller att de fått information hem om den. *"Det var från skolan tror jag. Men minns inte hur. Tror jag fick papper hem om det och så fick läsa."*(i:1). Den här föräldern var närvarande på föräldramötet men minns inte att hon hade informerats om planen där. Hon har dock ett svagt minne av att informationen har kommit från skolan.

De föräldrar som inte hade varit med på föräldramötet, bortsett från dem som hade barn i svårigheter visste, som jag nämnde ovan, inte vad planen innehöll. Det som framkommit under mina intervjuer är att informationen till viss del når fram till de föräldrar som är delaktiga under föräldramötet. Samtidigt framkommer det att de föräldrar som var med på föräldramötet inte är speciellt väl insatta i likabehandlingsplanen och att de inte hade läst den. Någon av dem hade bläddrat i den. De som ej är med på föräldramötet måste själva aktivt söka kunskapen eller ha fått den genom det yrke som de arbetar med. Detta kan vi se genom att föräldrarna som ej var med på mötet men hade barn i svårigheter var väl insatta i planen trots att de ej deltagit på mötet. Denna information hade de sökt själva för att ha kunskap vid eventuella konfrontationer med skolan. Här kan vi se en antydning till isärhållandets princip, då föräldrarna behövde informationen för att kunna konfrontera skolan, inte för att kunna arbeta tillsammans med dem för att nå en gemensam överenskommelse (Erikson, 2004).

Det eftersträvansvärda samarbetet tycks med andra ord vara bristfälligt organiserat. Enligt texten i den berörda skolans likabehandlingsplan framkommer det att föräldrarna spelar en viktig roll. De har till och med en egen rubrik i planen som är riktad enbart till dem. Här uppmanar skolan föräldrarna att prata med sina barn om kränkningar och förklara att barnen inte skvallrar om de berättar om något de sett eller hört. Det finns även en fetstilt text där skolan uppmanar föräldrarna att kontakta rektorn eller klassföreståndaren om de misstänker att någon far illa. I dokumentet står det även att det är viktigt att föräldrarna som vuxna visar att de inte accepterar ett kränkande beteende och att de måste ta tag i problemet om de får kännedom om att deras barn mobbar någon annan. Skolan skriver att *"vi råder dig som förälder att göra helt klart för barnet att du inte accepterar detta"*. Längre bak i dokumentet står det även att de prioriterar en god och aktiv föräldrakontakt samt vart föräldrarna kan vända sig om deras barn har blivit utsatt för trakasserier, diskriminering eller kränkande behandling. Enligt min undersökning når dock inte denna information alla föräldrarna, vilket

gör den till en hyllvärmare och ej ett reellt dokument. Detta konstaterande kan vi här koppla till Forsman (2003) som kom fram till att många av texterna kring mobbning troligen var just hyllvärmare.

Skolan informerar om likabehandlingsplanen på föräldramötet, men trots att många av de föräldrarna som var med i min undersökning var närvarande under mötet kunde några av dessa ej redogöra för planens innehåll eller komma ihåg att det var på detta möte som de fått information om den. Det här tyder på att informationen trots att den ges, inte når ända fram till alla föräldrar, vilket enligt Eriksons (2004) partnerskapsteori borde vara förödande för eleverna då det enligt denna princip krävs ett gott samarbete för att de ska utvecklas på bästa sätt. En förälder föreslog att skolan kunde nämna det här med likabehandlingsplanen på utvecklingssamtalen för att öka andelen föräldrar som fick kännedom om den. En annan förälder som inte var med under föräldramötet kunde gissa sig till vad planen innehöll tack vare sitt yrke, fick även frågan om hon trodde att fler skulle ta del av planen om skolan skickade hem den till föräldrarna? Hon ansåg att detta inte hade hjälpt då hon inte trodde att föräldrarna skulle ta sig tid att läsa den. Det här tyder på att skilda informationsstrategier inte fungerar lika bra för alla föräldrar. Det innebär att skolan borde hitta fler sätt att nå ut till föräldrarna på. För en del kanske föräldramötet är en bra informationskälla medan det för andra skulle fungera bättre med ett hemskickat exemplar av likabehandlingsplanen eller att få information under utvecklingssamtalet. Enligt skolans egna likabehandlingsplan samt det som framkommer i de *Allmänna råden från skolverket* (2009) och i *Lpo94* ses föräldrarna som viktiga i arbetet mot kränkande behandling och likabehandling. Det är skolan och hemmet tillsammans som har ansvar för elevernas skolgång. Rektorn som har det yttersta ansvaret av skolans personal ska se till att ”kontakt upprättas mellan skola och hem, om det uppstår problem och svårigheter för eleven i skolan” samt se till att ”formerna för samarbete mellan skolan och hemmen utvecklas och att föräldrarna får information om skolans mål och sätt att arbeta och om olika valalternativ”(skolverket, 1994:17). Därför borde det ligga i skolans intresse att försöka finna fler informationskanaler att nå ut till föräldrarna på.

Enligt Forsman (2003) tar inte skolpersonalen tag i problemen i tid. Detta skulle kunna innebära att om inte personalen tar tag i problemen kommer inte informationen fram till föräldrarna i tid. Föräldrarna är beroende av att få information från skolan då de oftast inte själva är närvarande under en skoldag. Detta i kombination med att kunskapen om likabehandlingsplanen inte når alla föräldrarna innebär att de upplever att de är i underläge.

Hur skall de kunna hjälpa sitt barn utan information? Om det är som forskningen säger, att skolpersonalen blundar för problemen, innebär det att informationen om att det förekommer mobbning aldrig når fram till föräldrarna. Vilket i sin tur innebär att de inte kan hjälpa och stötta sina barn. Enligt Lpo94 ska lärarna i skolan samarbeta med elevernas vårdnadshavare vad gäller elevernas fostran, samt fortlöpande informera om dennes trivsel och skolsituation (skolverket, 1994:7ff). En förälder som hade barn i svårigheter uttryckte sig så här: *"Här går de och skryter om att de är bästa kommunen, men ingen vet hur jävligt det är. Det är ingen som talar om att vi har jättemycket mobbning och mycket problem... Jag skiter väl i hur mycket svenska eller matte de ska lära sig, ta i problemen i stället"*(i:8). Den här föräldern kände just detta som forskarna i Forsmans avhandling ansåg om skolpersonalen nämligen att de inte tar tag i problemen i tid. Föräldern menade att det var mycket nedtystande och på föräldramöten pratade skolan inte om problemen som fanns. *"När vi vågar prata om våra barn så blir det bättre"* menade hon (i:8).

En förälder som hade en högskoleexamen och arbetade inom skolans värld, uttryckte under intervjun att hon fått information om hur skolan arbetar förebyggande mot mobbning och liknande genom det som står i likabehandlingsplanen med även för att hon själv frågat. Det var inte så att skolan själva tog initiativet till att informera föräldrarna om att det förekom problem. Det blir även lite extra känsligt på en liten skola menar hon där alla känner varandra. *"Man vill ju inte trampa någon på tårna"*(i:6). Här blir det alltså ett dilemma för föräldern som anser att hon genom sin yrkesroll skulle kunna tillföra kunskap om hur skolan skulle kunna förbättra sitt arbete, men hon undviker detta för att behålla "grannsämjan". Det blir alltså ett övervägande om hur mycket hon ska lägga sig i för att hjälpa sitt barn och hur mycket hon ska stå tillbaka för att undvika att det blir en tråkig stämning i "grannskapet".

8.2 Vad vet de om skolans skyldigheter gentemot lagen?

Vad gäller föräldrarnas kunskaper om lagarna var den hos alla kategorier föräldrar bristfällig, bortsett från dem som arbetar inom skolans värld och hade en högskoleexamen. Dessa föräldrar kunde redogöra för att det var arbetsmiljölagen, diskrimineringslagen samt skollagen som reglerade skolans verksamhet. De kunde inte redogöra för vad som stod i vilken paragraf, men kunde förklara vad lagarna innebar för skolan i praktiken. De visste att skolan var tvungen att upprätta en plan för kränkande behandling och likabehandling, samt att skolan måste arbeta

förebyggande. De visste även att skolan måste ta tag i mobbning och liknande situationer om de får kännedom om att det förekommer. Detta stämmer väl överens med det som står i skollagen. Det framkommer nämligen i lagen att, om det skulle komma till personalens eller huvudmannens kännedom att en elev utsätts för kränkande behandling, ”är huvudmannen skyldig att utreda omständigheterna kring de uppgivna kränkningarna och i förekommande fall vidta de åtgärder som skäligen kan krävas för att förhindra kränkande behandling i framtiden.”(Skollagen 1985:1100, kap 14a.10§). Det står även att huvudmannen är skyldig att upprätta en plan mot kränkande behandling och att det i planen skall redogöras för hur skolan skall arbeta motverkande under det kommande året samt hur föregående års åtgärder genomförts (Skollagen 1985:1100, kap 14a. 8§). Dessa föräldrar hade alltså god kännedom om lagarna på grund av sitt yrke. De framhöll att de troligen inte varit såväl insatta om de inte haft det yrke som de hade.

De andra kategorierna av föräldrar visste inte vilka lagar som fanns. ”*De tar man nog reda på om man hamnar i den situationen att man måste veta och man litar någonstans på att det finns lagar att luta sig emot ifall en mobbningsituation skulle uppkomma.*”(i:5) en annan uttryckte att ”*Finns lagar att man inte får göra det, att det blir konsekvenser av det, sen vet jag inte exakt*”(i:7) De här uttalanderna representerar väl de föräldrar som ej hade så god eller ingen kännedom alls om lagarna. Just att det finns lagar och regler rörande det här med kränkningar och likabehandling var de nämligen överens om. De visste bara inte riktigt vad de innebar i praktiken. Här syns det att föräldrarna inte tagit del av skolans likabehandlingsplan då det i den står vilka lagar och regler som gäller i skolan. Det bör dock uppmärksammas här att de som hade barn i svårigheter inte kunde redogöra för vilka lagar som fanns trots att de tagit del av skolans likabehandlingsplan. Det innebär att de inte vet om att huvudmannen för skola kan bli skadeståndskyldig om personalen eller huvudmannen inte följer lagen (Skollagen 1985:1100, kap 14a. 12§). En förälder som deltagit under föräldramötet trodde att skolan skulle kunna bli skadeståndsskyldiga om de inte hjälpte ett utsatt barn. Hon menade att hon läst om uppmärksamade mobbningsfall i Aftonbladet och på så sätt fått reda på detta. Hon var dock inte säker.

Det var alltså enbart den grupp av föräldrar som arbetade inom skolans värld och hade en högskoleexame som visste med säkerhet vilka lagar som fanns och vilket skydd deras barn hade genom dessa lagar. Enligt exempelvis Anderssons resultat, att de som sitter inne med informationen har makten, innebär detta att skolan är den som har kontrollen och kan styra väldigt mycket om en problemsituation skulle uppstå. Detta skulle även kunna koppla till Eriksons (2004) isärhållandeprincip om samarbetet mellan hem och skola, då detta tyder på att de ses som två olika arenor där den ena parten sitter inne med informationen och den andra förlitar sig på att det fungerar. Det skulle alltså kunna tolkas som att det är en isärhållande inställning som råder, där skolan sköter sitt, och föräldrarna sitt, och först om det uppstår problem ser man en mening som föräldrar att införskaffa informationen (Erikson, 2004:367).

Samtidigt skulle resultatet även kunna tolkas precis tvärtom, nämligen att föräldrarna förlitar sig på skolan, just därför att det finns en underförstådd partnerskapstanke, som de räknar med ska gälla när bekymmer uppstår. Därför finner de ej någon mening med att sätta sig in i lagarna så länge allt fungerar som det ska. Hur föräldrarnas inställning skall tolkas är inte helt given anser jag, men om vi ser på de resultat som analyseras och diskuteras i kommande text kan vi se att det troligen mer lutar mot ett underförstått partnerskapstänkande än en medveten isärhållande inställning. Det visar sig dock att föräldrarna till barn i svårigheter ser det mer som att de måste ta reda på informationen själva för att kunna försvara sig emot skolan om problem uppstår. Isärhållandeprincipen upplevs råda i de situationer som föräldrarna till barn i svårigheter varit med om, trots att de föräldrar som ej haft eller har barn i svårigheter förlitar sig på att det är partnerskapsprincipen som skall gälla vid dessa tillfällen. *"I och med att man aldrig varit ute för det så... Vet jag inte"*¹¹(i:4). Föräldern här menar att hon inte behöver sätta sig in i lagarna så länge allt fungerar bra med barnen i skolan. Det har alltså inte funnits någon anledning att ta reda på vad som gäller då man troligen någonstans förlitar sig på att skolan och man själv som förälder skall sköta uppkomna problem gemensamt. Föräldern förlitar sig på att partnerskaps principen kommer att råda (Erikson, 2004).

---

¹¹Föräldern syftar här på att ha barn i svårigheter.

8.3 Hur ser föräldrarna på den berörda skolans arbete med likabehandlingsplanen och dess innehåll samt sin egen roll i arbetet?

De föräldrar som hade barn i svårigheter var väl insatta i likabehandlingsplanen och hade sett till att bli det genom att själva fråga skolan och ta reda på fakta. Jag menar givetvis inte att föräldrarna till barn som inte är i svårigheter är oengagerade utan enbart inte tillräckligt insatta i frågan för att se vilken viktig roll de har att fylla. Enligt Flising m fl (1996:74) och Andersson (2003:2) är föräldrarna viktiga resurser som skolan borde ta till vara. De dokument som rör skolan förespråkar partnerskapsprincipen och enligt denna princip borde föräldrarna sätta sig in detta för att de och skolan skall kunna samverka på lika villkor.

Partnerskapsprincipen vill minska klyftan mellan hem och skola. Det borde därför enligt den här principen vara av stor vikt att få föräldrarna insatta i planen (Erikson, 2004). *Lpo94* bygger på denna grundidé med skolan och hemmet som samarbetspartners. Enligt *Lpo94* har skolan en viktig roll vad gäller elevernas självkänsla och personliga trygghet, men att detta är något som till störst del grundläggs i hemmet. Lärarna ska klargöra för vårdnadshavarna om skolans regler och normer, samt samarbeta med dem när det gäller elevernas fostran (skolverket, 1994:7ff). ”Alla som arbetar i skolan skall samarbeta med elevernas vårdnadshavare så att man tillsammans kan utveckla skolans innehåll och verksamhet” (skolverket, 1994:14). Lärarna ska även informera vårdnadshavarna om elevens trivsel och skolsituation (skolverket, 1994:7ff). Här kan vi se hur *Lpo94* vilar på idén om hemmet och skolan som samarbetspartners. Det är skolan och hemmet tillsammans som skall se till att allting fungerar bra.

I Anderssons studie kom det fram att det var de föräldrar som hade eller har haft barn i svårigheter som upplevde att kommunikationen med skolan var bristfällig (Andersson, 2003). Detta är något som kan ses även i min undersökning. Föräldrar till barn där det varit stökigt i klassen eller där barnen varit utsatta på något sätt ansåg att det främst var brist i informationen från skolans sida, samt att det hade brustit i kommunikationen. Föräldrarna kontaktades inte. En förälder menade att detta kan leda till olustigheter och ryktesspridning föräldrarna emellan istället. De uttryckte även en frustration över hur de skulle kunna hjälpa och stötta sina barn hemma om de ej visste vad som hände i skolan. Enligt det som står i *Lpo94* är det rektorn som skall se till att ett väl fungerande samarbete upprättas med barnens föräldrar. Det som föräldrarna här ger uttryck för är att detta inte efterlevs. Det innebär att skolan enligt föräldrarnas utsagor inte följt styrdokumentet.

Dialogen mellan skolan och hemmet var något föräldrarna ansåg som viktig. Några ansåg att det fungerade bra medan andra var mindre nöjda. De som var mindre nöjda var de föräldrar som hade eller haft barn i svårigheter. De ansåg att skolan inte informerade dem i tid om vad som hände i skolan. ” *Det känns ibland som om de glömmet av oss föräldrar. Jag som förälder vill ju också veta. Det hämmar ju mig när jag inte får veta något. Helt plötsligt kan jag få veta att vi haft många samtal. De på skolan vill ju inte gå ut med att de har dessa problem.* ” (i:8) Samtidigt uttrycker en annan mamma att ”*skolan ska väl i första hand försöka lösa det själva.* ” (i:1) Denna mamma hade dock inte barn i svårigheter vilket kan vara en orsak till att åsikterna går isär.

Detta stämmer överens med hur föräldrarna i Anderssons (2003) studie såg på samverkan med skolan. De som hade barn som ej varit i svårigheter hade till största delen positiva möten med skolan och utgick ifrån att skolan skötte sina åtaganden. I min studie tyder det på att de som inte har eller haft barn i svårigheter har ett större förtroende till skolan. Mamman som uttryckte att skolan skulle lösa problemet sa även att ”*skolan givetvis ska ta kontakt med föräldrarna om det rör sig om något allvarligt*”(i:1). Problemet som jag här kan se är att definiera vad som är allvarligt och inte, och vem är det som har tolkningsföreträde, skolan, eleverna eller föräldrarna? Enligt skolans egna likabehandlingsplan skall föräldrarna kontaktas redan vid enstaka kränkningar. Det innebär att föräldern ovan som hade barn i svårigheter och uttryckte att skolan hade genomfört många samtal innan hon hade kontaktats menade att skolan inte följt sitt eget dokument. Detta visar att det är vid konkreta situationer som det brister i fråga om kommunikationen mellan hemmet och skolan.

Forsman (2003) skriver att ett välarbetet dokument bör bidra till att skolans arbetet emot mobbning underlättas. Här verkar det dock som om föräldern upplever att skolan inte har använt sig av dokumentets innehåll då de borde ha kontaktat föräldern innan de hade genomfört ”många samtal” med eleven i fråga. Åter igen kan Anderssons (2003) argument om makt användas, då föräldrarna inte hade fått information, vilket innebar att de kände sig maktlösa inför situationen. De som sitter inne med makten kan alltså inte vara nog tydliga med att delge informationen till föräldrarna för att minimera att denna känsla uppstår hos föräldrarna till barn i svårigheter.

Föräldrarna ansåg att de själva hade en viktig roll i arbetet mot mobbning. Det var viktigt att de pratade med sina barn och att de uppfostrade dem. En mamma tog upp frågan om tid och att många föräldrar i dag inte har tid med sina barn och att de därför inte pratar med dem. Samtidigt var det en av föräldrarna som menade att hennes barn inte sa någonting utan bara svarade att det hade varit bra i skolan och så var det bra med det. Trots det menade alla föräldrar att de kunde bidra med det här att prata med sina barn. Något annat som kom upp som förslag till vad föräldrarna kan bidra med, var att de kunde vara med sina barn en dag i skolan och se hur det egentligen är där.

Några föräldrar antog, trodde eller hoppades att skolan gjorde det den skulle eller kunde i arbetet med likabehandlingsplanens innehåll. En förälder som arbetar i skolan och har en högskoleexamen uttryckte att *"Någonstans tror jag att man som förälder litar på att skolpersonalen, vet att det finns en likabehandlingsplan och man litar på att pedagogen sköter det"*(i:2). Här kan vi se hur föräldern menar på att skolan sköter det. Återigen kan vi se hur partnerskapsprincipen lyser igenom i en förälders uttalande: *"Skolan sköter det"*(i:2) Föräldern förlitar sig på att skolan sköter det här och att de som föräldrar blir informerade om det skulle uppstå några problem. Föräldern anser alltså att partnerskapsprincipen gäller om något skulle hända. Denna känsla uttrycktes på olika sätt under många av intervjuerna då de som ej hade haft barn i svårigheter uttryckte att det tar de nog reda på om de behöver. De var inte i behov av att veta detta nu. En förälder som hade varit med på föräldramötet uttryckte sig på det här sättet: *"Det kanske är för att man inte har befunnit sig i den situationen heller. Hade man haft problem med sina barn så hade man säkert dragit åt sig på ett annat sätt."*(i:5) Tidigare under intervjun har hon nämnt att det som sägs på föräldramötena angående likabehandlingsplanen *"rinner av en igen"* (i:5). Dessa kommentarer tolkar jag som att föräldrarna indirekt anser att de inte har någon större funktion att fylla vad gäller arbetet med mobbning utan det är först när det blir aktuellt för deras barn som de tycker att det är dags att engagera sig i frågan. Det är alltså skolans jobb att arbeta förebyggande och föräldrarna vill bli involverade först om problem uppstår. Det är då de som föräldrar förväntar sig ett partnerskap med skolan. Enligt Erikson (2004:357f) reagerar skolan utefter partnerskapsprincipen när det rör sig om mobbning, precis som föräldrarna som ej haft barn i svårigheter ger uttryck för att förlita sig på, i min studie.

Samtidigt upplevs inte denna partnerskapsprincip utav de som har eller har haft barn i svårigheter. De upplever att isärhållandeprincipen gäller när det uppstår problem som rör

kränkningar av olika slag. *"De säger att vi föräldrar är så välkomna in i skolan. Vilket jag anser att vi inte är. Vi är inte alls välkomna in i skolan. Man känner sig som en obekväm förälder när man vill engagera sig i något som känns viktigt."* (i:8) . Här kan vi se hur en förälder till ett barn i svårigheter visar i sitt uttalande att hon anser att partnerskapsprincipen lyser med sin frånvaro. Hon känner inte att hon blir insläppt i skolan eller att det som hon vill engagera sig i tas på allvar. Hon känner sig som en obekväm förälder när hon vill engagera sig i mobbningen på skolan. Det är enligt den berörda skolans likabehandlingsplan och de styrdokument som gäller, skolans intentioner att upprätthålla partnerskapsprincipen även när problem uppstår. Även de föräldrar som ej har barn i svårigheter uttrycker en tillit till att detta skall ske. Trots det är det alltså något som brister på vägen då föräldrarna till barn i svårigheter både i min studie och i Andersons upplever att det är isärhållandepincipen som råder när problem uppstår. Vad det är som gör att detta resultat gör sig gällande i min studie finns det inget svar på. Den slutsats som jag dock kan dra är att detta fält är oerhört komplext och att det troligen är en mängd faktorer som spelar in i hur föräldrarna upplever situationen som de hamnar i.

9. Slutsatser och diskussion

Det här med föräldrasamverkan var ett utforskat fält för mig innan jag gav mig in i den här undersökningen. Detta ämne har ej belysts i den lärarutbildning som jag genomgått. Därför är jag tacksam över att ha tagit mig an detta ämne med fokus på likabehandling och kränkningar i skolan.

Det som framkommit i min undersökning visar att föräldrarna inte är speciellt insatta i skolans likabehandlingsplan. Några hade bättre kännedom om dess innehåll än andra, men det var de som hade yrken som krävde detta eller hade barn i svårigheter. De övriga föräldrarna hade bristfälliga kunskaper om planen och dess innehåll och de föräldrar som inte hade varit delaktiga under föräldramötet visste inte ens om att den fanns. Undantag från detta är de föräldrar som hade barn i svårigheter eller yrken där föräldrarna arbetade med liknande planer. Detta visar att det finns mycket kvar att göra för att öka effektiviteten i arbetet mot mobbning. Det framkommer i den litteratur jag tagit del av att samverkan mellan hem och skola är viktig (Andersson, 2003, 2004: Flising m.fl., 1996: Ribom, 1993). Vilket gör att denna

typ av studie fyller sin funktion då den uppmärksammar denna samverkan ur en ny dimension.

Det fanns även ett ganska lättåtgärdat problem som framkom i min studie och det var att själva ordet ”likabehandlingsplan” förvirrade en del föräldrar. En förälder som inte hade varit med på föräldramötet uttryckte sig på det här sättet: *”Ja det är väl att man ska behandla alla lika som ordet säger, så ingen kommer utanför, alla ska vara med.”* I de allmänna råden (2009:28) står det att ” Med begreppet *likabehandling* menas att alla barn eller elever ska behandlas så att de har lika rättigheter och möjligheter oavsett om de omfattas av någon diskrimineringsgrund. Det innebär dock inte alltid att alla barn och elever ska behandlas lika...”. Föräldern ger i sitt uttalande sken av att tolka likabehandlingsplanen precis som ordet säger, samtidigt som hon ser att det någonstans borde innebära att alla ska vara med. Detta sätt att se på planen var hon inte ensam om att uttrycka. Några av föräldrarna var inne på samma spår, nämligen att alla ska behandlas lika. Det som uttrycks sist i förälderns citatet ovan, tyder ändå på att hon är medveten om att det även innebär att alla ska vara med och att ingen skall komma utanför. I diskrimineringslagen står det precis det som föräldern här antyder nämligen att alla ska ha lika möjligheter och rättigheter ”oavsett kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionshinder, sexuell läggning eller ålder.” (diskrimineringslagen 2008:567, 1kap.1§) och att den som bedriver utbildningsverksamhet inte får lov att diskriminera någon som deltar i verksamheten (diskrimineringslagen 2008:567, 2 kap.5§). Samtidigt förvirrade benämningen på planen då föräldern även uttrycker att det handlar om att alla ska behandlas lika, vilket inte är det samma som att alla ska ha lika möjligheter och rättigheter. Detta problem skulle enligt mig kunna åtgärdas genom att byta namn på planen för att tydliggöra för föräldrarna vad den innebär.

Föräldrarna hade även bristfällig kännedom om vilka lagar som reglerade deras barn i skolan och vilka skyldigheter som skolan hade gentemot lagen när det gällde likabehandlingsplanens innehåll. Eleverna anses vara arbetstagare enligt lagen vilket i stor utsträckning ger dem samma rättigheter som en person som är anställd på ett företag. I arbetsmiljölagen står det bland annat att alla elever ska få möjlighet att vara med och påverka sin arbetsmiljö. Arbetsgivaren skall arbeta åtgärdande för att se till att ohälsa ej uppstår (arbetsmiljölagen, 3,6kap. 2, 17§). Det skall i verksamheten finnas rutiner så att uppmärksamhet riktas på om kränkande särbehandling

förekommer eller om det finns risk för att det skulle kunna uppstå. Om det visar sig att det förkommer kränkande särbehandling skall det omedelbart vidtas åtgärder för att motverka detta. Den utsatte skall snarast få stöd och hjälp (AFS 1993:17, s 3).

Dessa förordningar och lagar finns för att skydda eleverna, men om föräldrarna som trots allt bär huvudansvaret för sina barns välbefinnande inte vet detta kan de inte reagera om lagarna ej skulle efterlevas. Givetvis kan de ta reda på detta när de hamnar i en situation som kräver det, men om vi utgår från en partnerskapstanke borde de som skall vara partners sitta inne med samma information för att kunna samverka på lika villkor. Detta sätt att se på föräldrarnas okunskap om lagen innebär att de borde bli mer insatta i den för att främja sina barn.

I och med att föräldrarna var bristfälligt insatta i likabehandlingsplanen tyder det enligt min tolkning på en brist i kommunikationen mellan hem och skola. Det framkom i undersökningen att det skilde sig något åt vad gällde föräldrarnas åsikter om kommunikationen. De som inte hade eller har barn i svårigheter ansåg att kommunikationen var god medan de övriga ansåg att den behövde bli bättre. De som hade barn i svårigheter ville veta detta i tid vilket de ansåg att de inte fick. Här uttryckte föräldrarna till barn i svårigheter en frustration då de kände sig maktlösa utan denna information. Hur skulle de kunna hjälpa och stötta sitt barn om de inte visste vad som hände i skolan? Detta stämmer väl överens med den frustration som föräldrarna med barn i svårigheter uttryckte i tidigare studier (Anderssons, 2003).

Åter igen kan vi se hur det här med kommunikation är något som är viktigt. Exempelvis en förälder pratade mycket om dialogen och hur viktig den är. Denna förälder uttryckte dock inte att den var bristfällig på något vis, men menade på att den är oerhört viktig. Detta tyder på, som jag ser det, att föräldrarna är nöjda med den information de får från skolan, så länge de inte känner sig maktlösa. Maktlösheten visar sig först när det uppstår problem. Det här är även något som framkom i Anderssons studie, ingen av de föräldrar till barn där det fungerade bra i skolan uttryckte att de kände sig maktlösa. En parallell kan återigen dras till partnerskapsprincipen och isärhållandeprincipen. Det uppstår ingen maktlöshet och föräldrarna förlitar sig på att partnerskapsprincipen skall gälla så länge inga problem uppstår. Så fort det dock uppstår problem svänger pendeln och isärhållandets princip råder, samtidigt som maktlösheten hos föräldrarna gör sig gällande (Erikson, 2004). Vad det är för faktorer

som gör att pendel vänder när det uppstår problem kan det enbart spekuleras i men att det sker är något som min studie visar.

I *Lpo94* står det att ”Alla som arbetar i skolan skall samarbeta med elevernas vårdnadshavare så att man tillsammans kan utveckla skolans innehåll och verksamhet” (skolverket, 1994:14). Likabehandlingsplanen och dess innehåll, är som jag ser det en del av skolans innehåll och verksamhet. Denna skall alltså kommuniceras med föräldrarna på något sätt. Längre bak i *Lpo94* framkommer det att det är rektorns ansvar att föräldrarna får information om skolans mål och sätt att arbeta. Det är alltså inte upp till föräldrarna att söka kunskapen om likabehandlingsplanen utan rektorns ansvar att se till att de får den kunskapen (skolverket, 1994:17). Samtidigt var det en förälder som inte hade deltagit under föräldramötet och ej hade haft kännedom om likabehandlingsplanen om hon ej hade haft det yrke som hon hade. Hon ansåg att det inte hade hjälp om skolan skickat hem likabehandlingsplanen till föräldrarna då hon inte trodde att de skulle ta sig tid att läsa den. Frågan som då kvarstår är hur långt rektorns ansvar sträcker sig? Detta framkommer inte i *Lpo94* då det enbart uttrycks att det är rektorns ansvar att se till att föräldrarna får informationen. Hur detta skall gå till när föräldrarna inte kommer på möten eller skulle ta sig tid att läsa en hemskickad kopia, är en fråga som kan ställas. En förälder föreslog att skolan kunde nämna det här med likabehandlingsplanen på utvecklingssamtalen och på det sättet öka andelen föräldrar som skulle bli medvetna om den och dess innehåll. Detta är en idé som jag anser skulle kunna fylla sin funktion då det trots allt handlar om att få föräldrarna insatta i planens innehåll för att kunna få dem att se vilken funktion de själva har att fylla, i arbetet mot kränkande behandling och likabehandling. Det är de som sitter inne med informationen som har makten och kunskapen att kunna påverka (Andersson, 2003).

Det står även i den berörda skolans likabehandlingsplan vilken roll föräldrarna förväntas ta i detta arbete. Det framkommer att skolan vill att föräldrarna ska prata med sina barn, kontakta rektor eller klassföreståndare om de får kännedom om att någon är utsatt, samt göra helt klart att de inte accepterar att barnet utsätter någon för kränkningar. Det framkommer även tydligt i de allmänna råden från skolverket som rör kränkande behandling och likabehandling att föräldrarnas medverkan i arbetet med detta ses som något positivt (skolverket, 2009). Det här visar att de dokument som skolan har att rätta sig efter lutar åt ett partnerskapstänkande där föräldrarna skall vara en del av skolans verksamhet. Detta är något som föräldrarna förlitar sig på skall gälla om det uppstår problem, men det ger inte uttryck av att vilja vara partners med

skolan mer än i just de tillfällen när det uppstår problem. Det visar sig dock i min studie att föräldrarna till barn i svårigheter upplever det motsatta, nämligen att det är isärhållandeprincipen som råder när problemen väl uppstår. Vad det är som leder till att föräldrarna känner just detta och att de innan de satts i en sådan situation förlitar sig på att skolan skall sköta sina åtaganden är svårt att spekulera i. Det kan enbart konstateras att så länge som det inte uppstår några problem sköter skolan sitt och föräldrarna sitt. Föräldrarna upplever det inte som ett bekymmer att inte informationen når fram till dem så länge allt fungerar bra för deras barn i skolan. När det uppstår problem blir upplevelsen dock det motsatta. Informationen är bristfällig och skolan gör inte det de borde göra, enligt föräldrarna till barn i svårigheter. De känner sig bortglömda och ej lyssnade på. Hur samarbetet mellan skolan och föräldrarna skall utvecklas för att minimera att detta händer har jag dessvärre inget svar på. Att verkligheten ser ut på detta sätt, är sett med våra styrdokuments ögon inget att eftersträva då de tydligt uttrycker att samarbetet mellan hem och skola skall vara god (skolverket, 2004).

Det kanske inte är konstigt att undersökningsresultatet givit de insikter som de gjort med tanke på hur historiken kring fenomenet hemmet och skolan har sett ut. På 1600-talet var det kyrkan som kontrollerade utbildningen av folket. Samtidigt var det hemmets ansvar att se till att barnen lärde sig det de skulle. Vi kan säga att kyrkan och hemmet delade på ansvaret. När folkskolestadgan beslutades år 1842 var det många föräldrar som opponerade sig emot detta. De ville själva styra över sina barns skolgång. I en undersökning som Ribom hänvisar till hade 72% av föräldrarna aldrig varit i kontakt med skolan år 1942.¹² Det är inte fallet i dag, men vi kan ändå dra en parallell till det mitt resultat har visat. I dag står det uttryckt på olika sätt i *Lpo94* att föräldrarna skall vara en del av skolan, vilket de till viss del är då de kommer på utvecklingssamtal och föräldramöten. Men när det gäller hur engagerade och insatta de är i arbetet med innehållet i skolans likabehandlingsplan är jag rädd för att siffrorna troligen skulle visa på något liknande de, som redovisades vad gäller kontakten mellan hem och skola år 1942. Detta är märkligt i en tid där partnerskaps principen nog aldrig varit mer närvarande i de dokument som styr skolan (Erikson, 2004). Samtidigt visar min studie att denna princip tas för givet av föräldrarna som inte har eller haft barn i svårigheter. Medan känslan hos de föräldrar som har eller har haft barn i svårigheter pekar tydligt på att isärhållandeprincipen är

---

¹² Leif Ribom är lektor och har skrivit avhandlingen *Föräldraperspektiv på skolan, En analys från två håll* (1993) (Ribom, 1993)

den som upplevs råda. Detta är något som skolor runt om i landet borde ta i beaktande och reflektera över då det tydligt framkommer i styrdokumentet som reglerar verksamheten att det skall vara partnerskapsprincipen som skall råda oavsett omständigheterna.

10. Förslag på vidare forskning

Då jag enbart har haft möjligheten att undersöka ett litet antal föräldrar i min studie skulle jag se det intressant med en större kvalitativ studie om det här med föräldrarnas syn på likabehandlingsplanen. Någon skulle kunna rikta in sig på de grupper med föräldrar som jag fått fram genom den här studien. Det skulle även vara intressant om någon genomförde en större kvalitativ studie för att se hur många föräldrar som har kännedom om likabehandlingsplanen och dess innehåll.

11. Referenslista

Andersson, I. (2003). *Föräldrars möte med skolan*. Stockholm: Lärarhögskolan.

Andersson, I. (2004). *Lyssna på föräldrarna. Om mötet mellan hem och skola*. Stockholm: HLS Förlag.

AFS 1993:17

http://www.av.se/dokument/afs/AFS1993_17.pdf hämtat 2010-11-29

Arbetsmiljölagen:

<http://www.riksdagen.se/webbnav/index.aspx?nid=3911&bet=1977:1160#K1> hämtat 2010-11-24

Diskrimineringslagen:

<http://www.sweden.gov.se/content/1/c6/11/19/86/4a2b4634.pdf> hämtat 2010-11-30

Erikson, L. (2004). *Föräldrar och skola*. Örebro: Örebro universitetsbiblioteket.

Erikson, L. (2009). *Lärares kontakter och samverkan med föräldrar*. Örebro: Pedagogiska institutionen, Örebro universitet.

Flising, L. Fredriksson, G. Lund, K. (1996). *Föräldrakontakt. En bok om att skapa, behålla och utveckla ett gott föräldrasamarbete*. Stockholm: Informationsförlaget.

Forman, Arne (2003) *skolans texter mot mobbning –reella styrdokument eller hyllvärmare?*. Luleå : Institutionen för lärarutbildning, Luleå tekniska univ. [distributör]

Forskningsetiska principer inom humanistisk-samhällsvetenskaplig forskning (1990)

<http://www.codex.vr.se/texts/HSFR.pdf> hämtat 2010-12-09

Göteborgs universitet:http://www.ipkl.gu.se/kontakt/personal/lisbeth_flising/lisbeth-flising---kort-presentation.cid715806 hämtat 2010-12-02

Luleå tekniska universitet: <http://www.ltu.se/staff/a/arfo> hämtat 2010-12-01

Skollagen:

<http://www.riksdagen.se/webbnav/index.aspx?nid=3911&bet=1985:1100#K14a> hämtat 2010-11-30

Skolverket (1994): *Läroplanen för det obligatoriska skolväsendet, förskoleklassen och fritidshemmet*, Lpo 94 : www.skolverket.se hämtat 2010-11-30

Skolverket (2009): *Allmänna råd och kommentarer för att främja likabehandling och förebygga diskriminering, trakasserier och kränkande behandling* (2009)
www.skolverket.se hämtat 2010-11-30

Stockholms universitet: <http://www.suforlag.se/200/201.asp?id=195> hämtat 2010-12-01

Thors, Christina (Red.). (2007). *Utstött – en bok om mobbning*. Stockholm: Lärarförbundet.

11.1 Muntliga referenser

- i:1 Intervju 1 genomförd 2010-11-24
- i:2 Intervju 2 genomförd 2010-11-24
- i:3 Intervju 3 genomförd 2010-11-24
- i:4 Intervju 4 genomförd 2010-11-25
- i:5 Intervju 5 genomförd 2010-11-25
- i:6 Intervju 6 genomförd 2010-11-25
- i:7 Intervju 7 genomförd 2010-11-25
- i:8 Intervju 8 genomförd 2010-11-25

Bilaga 1

Hej alla föräldrar!

Mitt namn är Louise Larsson och jag är lärarstudent vid Göteborgs universitet. Under ca 1 ½ års tid har jag gjort min praktik på xxxxxxx skola i xxxxxxx klass. Många av er vet nog vem jag är då jag varit med på ett flertal utvecklingssamtal, föräldradagen som anordnades i våras, skolavslutningen samt på den här terminens föräldramöte.

Anledningen till att jag skriver det här brevet till er är mitt pågående examensarbete. Ämnet jag valt att skriva om är mobbning och då med fokus på den så kallade likabehandlingsplanen och föräldrars kännedom och kunskap om den. Jag skulle därför bli oerhört tacksam om ni skulle kunna avvara lite av er dyrbara tid till mig och ställa upp på en intervju?

Jag kommer under nästa vecka (v:47) att ringa runt till er föräldrar för att undersöka om ni kan tänka er att ställa upp, samt förhoppningsvis kunna bestämma tid och plats för intervju. Hoppas ni får tid under helgen att fundera över när det eventuellt skulle kunna finnas tid för att träffas. Det bästa vore om det kunde ske under de närmaste två veckorna då jag har deadline för hela arbetet den 3 januari 2011. Ni som direkt känner att ni skulle kunna tänka er att ställa upp får gärna skriva detta i barnens loggböcker, så kan jag ta del av det på måndag när jag åker ut och besöker dem.

Naturligtvis kommer all information att hanteras konfidentiellt.

Tack på förhand och för visat intresse!

Med vänliga hälsningar

Louise Larsson

Bilaga 2

Intervjumatrix

Frågeställningar:

Vad har de för tankar kring arbetet mot mobbning?

Vad vet föräldrar om likabehandlingsplanen?

Hur får de information om den?

Vad vet föräldrar om de lagar som rör likabehandling, kränkningar, trakasserier?

Hur får de information om dem?

Inledande frågor:

Vem är du?

- man/ kvinna?
- Sysselsättning?
- Engagemang i skolan?

Vilken/vilka årskurs/er har du barn i?

Tema 1: likabehandlingsplanen

Visste du vad en likabehandlingsplan var innan jag tog kontakt med dig?

Om ja: Hur fick du reda på det?

Har du läst den?

Hur informerar skolan om likabehandlingsplanen?

Kan du nämna något som står i likabehandlingsplanen?

Jag visar ett exemplar av likabehandlingsplanen:

Varför tror du att skolan har en likabehandlingsplan?

Hur tror du att de använder sig av den i vardagen? (Är det ett levande dokument tror du?)

Anser du att den är viktig?

- Hur tänker du?

Tema 2: Lagar

Vet du vad det finns för lagar som rör kränkande behandling och likabehandling?

Om ja: Hur har du fått reda på det?

Tror du att skolan har några skyldigheter gentemot lagen vad gäller kränkningar och likabehandling?

Tema 3: Mobbning

Hur definierar du mobbning?

- Är det mobbning om det sker en gång eller måste det vara upprepade tillfällen?

Varför tror du att mobbning uppstår?

Har du några tankar kring vad man kan göra för att motverka mobbning?

- Vad du som förälder kan göra?
- Vad skolan kan göra?
- Någon annan som kan göra något?

Tema 4: Den berörda skolan

Hur ser du på ditt barns skolas arbete mot mobbning?

Vet du om de gör något?

Om ja: Vet du vad de gör?

Är det något som de gör bra?

Är det något som du saknar?

Om du skulle förbättra något vad skulle det vara? (följdfråga om de har svårt att utveckla föregående fråga)

Avslutande frågor:

Är det något som du vill tillägga?

